

היה הוא עומד מלמעלה על הגג שלו, והיא מלמטה בחצר שלה, וזרקו לה לתוך החצר, כיון שיצא הגט מרשות הגג לתוך אויר החצר, אף על פי שנמחק או נשרף קודם הגיעו לארץ, הרי זו מגורשת, שכבר קבלה את הגט קודם שאבד.

גמרא:

והוינן בה: האיך היא קונה את הגט באויר הגג?

והא לא מינטר! אינו משתמר שם, שהרוח מעיפה אותו ואין סופו לנוח בארץ. וגם אם הרוח לא תעיף אותו אלא יקרה דבר אחר, כגון שהכלב יאכל אותו או הגשם ימחוק אותו באויר, אין לה להיות מגורשת שהרי אויר שאין סופו לנוח אינו קונה.⁽⁵⁶⁾

ולכן אינה מתגרשת כשהיתה ידה עשויה כקטפרס, למרות שהגט הגיע לתוך אויר ארבע אמותיה של האשה.

ודחינן, שאי אפשר לפשוט מכאן, כי הכא במאי עסקינן? בעומדת על גב הנהר, דמעיקרא, לאיבוד קאי. שסופו של הגט ליפול לתוך הנהר וליאבד, ובאופן כזה ודאי לא מועיל אויר ארבע אמות, כי הגעת הדבר לאויר באופן שאינו ראוי לנוח על הארץ, אינו קונה.

מתניתין:

היתה עומדת על ראש הגג⁽⁵⁵⁾ שלה, וזרקו לה הבעל את הגט לשם, כיון שהגיע הגט לאויר הגג, הרי זו מגורשת, ואפילו אבד הגט אחר כך.

56. כך פירש רש"י. ולפי זה כל הפוסקים שהביאו להלכה את האוקימתות דגמרא שדוקא ביש לו מעקה או בפחות משלשה סמוך לגג, ובלאו הכי לא הוי גט כלל, סוברים שכך היא ההלכה, שאויר שאין סופו לנוח לאו כמנוח דמי. והקשה הפני יהושע, הא בבבא מציעא [יב א] מסתפקת הגמרא אם אויר שאין סופו לנוח כמנוח דמי או לא, ולא נפשט הספק, ולמה כאן פסקו דלאו כמנוח דמי, ולא פירשו דהוי ספק מגורשת? ותיירץ, שהפוסקים האלו חולקים על רש"י, ומבארים קושיית הגמרא, דהא לא מינטר כפשוטו, דכיון שאינו משתמר שם לא עדיף מחצרה ממש, שצריך שתהא חצר המשתמרת, ואינו ענין להא דאויר שאין סופו לנוח.

ורש"י סובר, שעל כרחך קושיית הגמרא מצד אויר שאין סופו לנוח. כי אם היינו אומרים אויר שאין סופו לנוח כמנוח דמי, הוי ליה כחצר

ארבע אמות משתמר אפילו באויר, ולקמן מיירי חוץ לארבע אמות.

ועוד יש לומר, שזה גופא הספק של רבי אלעזר, אם חכמים תיקנו שגם באויר יקנה ארבע אמות, ואף שלא משתמר שם, עשו אינו משתמר כמשתמר כמו שעשו ארבע אמות כרשותו אף שאינה רשותו. תוס' ד"ה ותתגרש.

ובתוס' הרא"ש תירץ, דשאני ראש הגג, שהוא מקום גבוה והרוח שולט שם, ולכן לא הוי משתמר.

55. רבי אושעיא דאמר לעיל עז ב שאינה צריכה לעמוד בצד ביתה, יפרש הא דקתני "היתה עומדת על ראש הגג", כמי שעומדת, דהיינו שמשתמר לדעתה כמו שמפרש שם המשנה.

ועוד יש לומר, דנקט עומדת להשמיענו שהיא עומדת ברשותה דהיינו שהגג שלה, תוס' ד"ה היתה.

החצר עורפות על העליונות, שהן גבוהות יותר מהמעקה של הגג, (58) כך שמיד כאשר יצא מרשות הגג, הוא נכנס לבין מחיצות החצר, והוא משתמר שם.

וכן אמר רבי אלעזר אמר רבי אושעיא: כגון שהיו מחיצות התחתונות עורפות על העליונות.

וכן אמר עולא אמר רבי יוחנן: כגון שהיו מחיצות העליונות עורפות על התחתונות.

אמר ליה רבי אבא לעולא: משנתנו, האומרת שאויר החצר קונה כמו החצר עצמו, כמאן היא? בהכרח, שהיא כרבי, דאמר לגבי שבת, שהזורק מרשות הרבים שבצד זה לרשות הרבים שממול ורשות היחיד באמצע, חייב חטאת על הוצאה מרשות הרבים לרשות היחיד, משום ש"קלוטה כמי שהונחה" דמיא. דבר הקלוט באויר רשות, הרי הוא כמונח בארץ. ולכן הוא חייב שתי חטאות, שכאילו עקר מרשות הרבים ועשה הנחה ברשות היחיד, ואחר כך עקר מרשות היחיד, והניח ברשות הרבים. וגם כאן הגט

ומתריצין: אמר רב יהודה אמר שמואל: בגג שיש לו מעקה עסקינן והגט נכנס בין מחיצות המעקה והרוח אינה יכולה להעיף אתו משם.

עולא בר מנשיא משמיה דאבימי אמר: הכא, כשהגיע הגט בפחות משלשה טפחים סמוך לגג, עסקינן, דכל פחות משלשה סמוך לגג, בגג דמי, והרי הוא כאילו נח ממש על הגג, (57) ולכן קנתה האשה את הגט שם.

שנינו במשנה: הוא מלמעלה והיא מלמטה, וזרקו לה, כיון שיצא מרשות הגג נמחק או נשרף הרי זו מגורשת.

והוינן בה: והא לא מינטר הגט בעודו באויר מעל חומות החצר [שהגמרא סברה שהגג גבוה מחומות החצר], שהרוח עלולה להעיף אותו מחוץ למחיצות החצר, והוי אויר שאין סופו לנוח, ומדוע היא מגורשת כאשר נמחק או נשרף הגט לפני שנח בחצר?

ומתריצין: אמר רב יהודה אמר שמואל: כאן מדובר כגון שהיו מחיצות התחתונות של

המשתמרת, שהרי הוא כמונח בחצר ומשתמר. ובאבני מילואים [קלט ד] מבאר שיטת רש"י, שלא פירש כפשוטו משום חצר שאינה משתמרת, שהיות והאשה יכולה לשמור את הגט שאם יבא רוח היא תתפוס את הגט בידה, נחשב לחצר המשתמרת, וכל החסרון הוא רק משום שאין סופו לנוח, שעל כל פנים מצד האויר עצמו אין סופו לנוח.

וכתב עוד, ששיטת רש"י מוכחת מהגמרא. שמתרץ עולא בר מנשיא דהכא בפחות משלשה סמוך לגג. ואם הקושיא היתה משום חצר שאינה משתמרת, מה בכך שמדין לבוד הרי הוא כמונח

57. וכיון שהגג גבוה עשרה טפחים, הרי הוא חצר המשתמרת לכל מה שבתוכו. רש"י.

58. לכן נקט עודפות כדי שגם כשזורקו כלפי

שנמצא קלוט באויר החצר, נחשב כאילו הונח בארץ.

אמר ליה רבי אבא לעולא: אפילו תימא משנתנו כרבנן.

כי אפשר לומר, שעד כאן לא פליגי רבנן עליה דרבי, ולא סברי "קלוטה כמי שהונחה" דמיא, אלא לענין חיוב משום מלאכת הוצאה בשבת.

אבל הכא, בקנין חצר, משום אינטורי הוא שהחצר משמרת מה שבתוכו עבור הבעלים, ולכן היא נחשב כידו, והא קא מינטר, גם באויר נשמר החפץ, ולכן דינו של אויר החצר הוא כחצר עצמה.⁽⁵⁹⁾

וכן אמר רבי אסי אמר רבי יוחנן: כגון שהיו מחיצות התחתונות עודפות על העליונות.

אמר ליה רבי זירא לרבי אסי: כמאן כרבי דאמר: קלוטה כמי שהונחה דמיא?

אמר ליה רבי אסי: אפילו תימא רבנן, עד כאן לא פליגי רבנן עליה דרבי אלא לענין שבת, אבל הכא משום אינטורי הוא והא קא מינטר.

שנינו במשנה: כיון שיצא מרשות הגג נמחק או נשרף הרי זו מגורשת.⁽⁶⁰⁾

אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוח: לא שנו

מעלה מעל המעקה של הגג כבר יהיה תוך מחיצות החצר. רש"י.

59. דלענין שבת צריך שתהא הנחה, ובאויר לא הוי הנחה. אבל בגט אין צריך שתהא הנחה ברשות האשה, אלא שיהא שמור ברשותה. קהלות יעקב בבא מציעא סי' י"ט.

60. כתב הרמב"ן, שגם ברישא דמתניתין הדין הוא שאם נמחק או נשרף לאחר שהגיע לאויר הגג הרי זו מגורשת. והא דלא קתני זאת במתניתין אלא רק בסיפא, משום דאורחא דמילתא נקט, שלמעלה בגג שכיח שיאבד על ידי רוח, ולמטה בחצר שכיח שיהיו מים ואש, שימחק וישרף על ידיהם.

והרמב"ם כתב [גירושין ה]: היתה עומדת בראש הגג שלה, והוא מלמטה בחצרו, וזרקו לה למעלה, כיוון שהגיע לאויר מחיצות המעקה או לפחות משלשה סמוך לגג, נתגרשה. ובלבד שינוח. אבל אם נמחק או נשרף קודם שיגיע לה, אף על פי שנמחק אחר שהגיע לאויר מחיצות או

אחר שהגיע לפחות משלשה סמוך לגג, כגון שנשבה הרוח והעלתו, ונמחק או נשרף, הואיל ואינו הולך לנוח, אינו גט ולא נתגרשה.

ותמה עליו הרמב"ן, הרי כיון דקתני ברישא דמתניתין "כיון שהגיע לאויר הגג הרי זו מגורשת", האיך אפשר לומר שאם נמחק או נשרף אחר כך אינה מגורשת.

וביאר המגיד משנה את דעת הרמב"ם, שהוא מפרש הגמרא "לא שנו אלא שנמחק דרך ירידה" היינו רק בסיפא דמתניתין, שהוא מלמעלה והיא למטה, וזרקו לה דרך ירידה וכיון שהוא כדרך תנועתו הטבעית שדרכו לירד לכן אם נמחק או נשרף הרי זו מגורשת אף על פי שלא נח. אבל נמחק דרך עליה, היינו ברישא דמתניתין שהוא מלמטה והיא מלמעלה, כיון שהבעל היה צריך להעלות את הגט שלא כדרך תנועתו הטבעית, אינה מגורשת אלא אם כן נח בסוף. ואז היא מגורשת למפרע, משעה שנכנס לאויר הגג [ונפקא מינה אם קידשה אחר בינתיים או מת הבעל או ביטל הגט בינתיים]. אבל אם נמחק או נשרף אפילו בדרך ירידתו, אינה מגורשת.

מאי טעמא?

משום דמעיקרא לשריפה קאזיל. מלכתחילה עמד להישרף ולא היה סופו לנוח בחצר. (62)

אמר רב חסדא: רשויות חלוקות בגיטין. בעל שהשאל לאשתו מקום בחצרו לצורך קבלת הגט, איננו אומרים שהוא אינו מקפיד וכוונתו להשאל לה גם את ביתו וגגו, אלא רק את החצר בלבד השאל.

אמר ליה רמי בר חמא לרבא: מנא ליה לפבא, רב חסדא, הא?

אמר ליה רבא: מתניתין, משנתנו היא!

דקתני: היתה עומדת על ראש הגג, וזרקו לה, כיון שהגיע גט לאויר הגג, הרי זו מגורשת.

והוינן בה: במאי עסקינן?

אלא שנמחק הגט דרך ירידה, כשהתחיל לרדת לתוך החצר, לאחר שזרקו כלפי מעלה, מעבר למעקה של הגג. אבל נמחק דרך עליה, בעודו נזרק כלפי מעלה, אף על פי שיצא מרשות הגג לרשות החצר, והוא נמצא בין מחיצות החצר העודפות על מעקה הגג, לא הוי מגורשת.

מאי טעמא?

משום דמעיקרא, לאו למינח קאי, שלא נקרא "נתינה" כאשר הגט נמצא בדרך סילוקו מרשותה של האשה אלא כשהוא בדרך הנחתו לבוא לרשותה. (61)

שנינו במשנה: או נשרף הרי זו מגורשת.

אמר רב נחמן אמר רבה בר אבבה: לא שנו אלא שקדם הגט לדליקה, שהדליקה פרצה רק לאחר שהגט הגיע לרשות החצר. אבל אם קדמה דליקה לגט, שהדליקה פרצה כבר לפני כן, לא הוי מגורשת.

62. כתב הרמב"ן דאפילו אם נאמר שאויר שאין סופו לנוח כמונח דמי [דבעיא דלא איפשטא היא בבבא מציעא יב א] הכא גרע, דאין כאן אויר חצר כלל אלא אויר דליקה, וכאילו הדליקה מפסיקה בין הגט לחצר. ועוד דאפילו אם הדליקה לא נמצאת בחצר זו אלא הגיעה מחצר סמוכה, אינו גט, דמאבדו לדעת, דהא מעיקרא לאיבוד זרק.

וביאר האבני מילואים [קלט ה] את התירוץ השני של הרמב"ן על פי הגמרא בבבא קמא [יז ב] בזרק כלי מראש הגג ובא אחר ושברו במקל, דאי בתר מעיקרא אזלינן, חייב הזורק כאילו שיברו מיד [והרמב"ן פוסק כן להלכה]. וגם כאן, כיון שסופו לדליקה, אזלינן בתר ההתחלה,

והטעם, משום "מעיקרא לאו למינח קאי". פירוש, שלא היה כח הבעל בדרך הנחתו של הגט, שהוא בירידה, ואילו הוא נתן בו כח בעליה.

61. רש"י. באבני מילואים [קלט ו] כתב, אפשר שכונת רש"י היא לומר שדרך עליה הוי הגבהה, כי כל שהדבר מוגבה מכחו, הוי ליה הגבהה לענין קנין, אפילו אינו אוחזו בידו. וכיון שהוא הגבהה, הרי הוא כאילו עדיין בידו, דכל הגבהה כידו ממש הוא. ואילו היה הבעל אוחזו בידו הגט לא היה מועיל אף שהוא בחצר האשה, לכן כל עוד הגט הוא בדרך עליה היא אינה מגורשת, עד שירד, שאז נגמרה הגבהה הבעל, שבדרך ירידה לאו הגבהה הוא.

אינשי. שרק אותו מקום שהשאל לה בפירוש הוא התכוון להשאל ולא יותר. ולכן, ברישא מדובר שהבעל השאל לה את הגג ואילו החצר נשארה ברשותו. ובסיפא מדובר שהשאל לה את החצר והגג נשאר ברשותו.

והרי זו ראייה לדברי חסדא.

אמר ליה רמי בר חמא לרבא: אין מכאן ראייה, כי מידי איריא. וכי יש הכרח להעמיד שהרישא וסיפא מדברים באופן אחד?

דלמא, הא כדאיתא, והא כדאיתא. כל אחד מדברת באופן אחר האמור בה. **רישא, בנג דידה וחצר דידה, סיפא גג דידה וחצר דידה.**

ולעולם יתכן לומר, שכאשר אדם משאל מקום לאשתו לצורך קבלת הגט הוא אינו מקפיד דוקא על אותו מקום אלא הוא מתכוין להשאל לה את כל המקומות השייכים לו, לצורך קבלת הגט.

אמר רבא: שלש מדות בגיטין. בשלשה מקרים מצינו שיש הבדל בין הלכות גיטין לשאר איסורים שבתורה:

א. **הא דאמר רבי בהלכות שבת: קלוטה כמי שהונחה. ופליגי רבנן עליה.**

ב. **הני מילי שרבנן אינם סוברים קלוטה כמי שהונחה, רק לענין שבת. אבל הכא, בגיטין,**

אילימא בנג דידה וחצר דידה, שהגג והחצר שניהם היו שייכים לאשה, אם כן, למה לי שיגיע הגט לאויר הנג? שהרי כבר לפני כן נכנס לאויר החצר שלה.⁽⁶³⁾

אלא שמא תאמר שמדובר בנג דידה וחצר דידה, ששניהם היו של הבעל, אם כן כי הגיע הגט לאויר הנג, מאי הוי? שהרי הגג שלו, ומדוע היא מגורשת?

אלא, פשיטא שמדובר בנג דידה וחצר דידה, שהגג שלה והחצר שלו, ולכן צריך שיגיע הגט לאויר הגג.

אימא סיפא דמתניתין: הוא מלמעלה והיא מלמטה, וזרקו לה, כיון שיצא מרשות הנג נמחק או נשרף, הרי זו מגורשת.

ואי בנג דידה וחצר דידה, אמאי מגורשת? והרי הגט נכנס לחצר של הבעל?

אלא, על כרחך, בנג דידה וחצר דידה. שהגג שלו [שאם היה שלה למה צריך שיצא הגט מרשות הגג] והחצר שלה. ולכן היא מתגרשת באויר החצר.

ועדיין יקשה שאינו דומה הרישא לסיפא. שהרי **רישא בנג דידה וחצר דידה, וסיפא בנג דידה וחצר דידה?**

אלא לאו, מדובר דאושלה, שהשאל לה הבעל מקום בשטח ביתו לקבלת הגט. דחד מקום מושלי אינשי, תרי מקומות לא מושלי

וכאילו נשרף מיד, כי כל שסופו לישרף, מעתה כשורף דמי.

63. הקשה הרשב"א, הא כשהגט באויר החצר, בדרכו למעלה לגג, הוא דרך עליה, דאמר לעיל

שאינו קונה. ותירץ דהכי קאמר: למה נקט אויר הגג, דמשמע שאינה יכול להתגרש עד שיגיע לאויר הגג, והרי גם שם היא מתגרשת דוקא דרך ירידתו, ואם כן אפילו בחצר עצמה בדרך ירידה מגורשת.

הרוח מעיפה אותו מחוץ לחצר ואינו משתמר שם. וחצר שאינה משתמרת אינה קונה לאדם משום שאינה דומה ל"ידה".⁽⁶⁵⁾

והא דאמר רב יהודה אמר שמואל: לא יעמוד אדם בשבת בנג זה, השייך לו, ויקלוט מיו גשמים מנגו של חבירו שירדו עליו גשמים, על אף שגגו של חברו צמוד לגגו, ולא ניכר למעלה על הגג שמוציא מרשות של חברו אל רשות שלו. כי בכל זאת הוא מוציא מרשות היחיד אחת לרשות היחיד שניה, וחכמים אסרו להוציא מרשות לרשות [אם לא עשו עירוב ביניהם].

ואף על גב שהגגות אינם משמשים לדירה, בכל זאת הם נחשבים לרשויות נפרדות, שכשם שדיריין חלוקין מלמטה, בתוך הבית, שכל בית של כל אחד מהדיירים נחשב רשות בפני עצמה, כך דיריין חלוקין מלמעלה, על הגג להיחשב כל גג כרשות בפני עצמה.⁽⁶⁶⁾

ואף כאן שונה הדין בגט, ואדם שהיו לו שני גגות צמודים, והשאל לאשתו מקום באחד מהגגות לצורך קבלת הגט, והיא קיבלה

מודים רבנן כמו ששינו במשנתנו, שאויר החצר קונה את הגט לאשה. כי כל הענין שחצר קונה לאדם, משום אינטורי הוא, שהיא משמרת לו כל מה שבתוכה. והא מינטר. הרי גם בתוך האויר הוא משתמר.

ב. והא דאמר רב חסדא: נעץ קנה ברשות היחיד בתוך החצר ובראשו טרסקל,⁽⁶⁴⁾ בראש הקנה היה סל, זרקה בשבת חפץ מרשות הרבים, ונח על גביו של הסל, אפילו הסל גבוה מאה אמה, חייב חטאת משום הכנסה מרשות הרבים לרשות היחיד, לפי שרשות היחיד עולה עד לרקיע כל האויר שמעל רשות היחיד יש עליו שם רשות היחיד [בניגוד לאויר רשות הרבים, שרק עד גובה עשרה טפחים דינו כרשות הרבים].

הני מילי שגם מעל מחיצות החצר נחשב כמונח בתוך החצר, רק לענין שבת, אבל הכא בגיטין, אם היה קנה נעוץ בתוך חצר של האשה גבוה מעל מחיצות החצר, וזרקה לה הבעל גט ונח שם, אינה מגורשת. כי הטעם שחצר קונה לאשה משום אינטורי הוא, והא לא מינטר. כי מאחר שהוא מונח במקום הגבוה מהמחיצות שסביב החצר,

הסוגיא משום אויר שאין סופו לנוח [עייני הערה 56], דכיון שהוא מונח על גבי הטרסקל הרי הוא כמונח ברשותה ממש ואין צריך שיהא סופו לנוח על הגג, אלא כיון שהוא גבוה והיא אינה יכולה לשמור עליו מפני הרוח, הוי חצר שאינה משתמרת. אבני מילואים [קלט. ד] על פי הרשב"א.

66. הקשו התוס', הרי שמואל פסק בעירובין כרבי שמעון, שכל גגות העיר רשות אחת הן, ואין איסור טלטול מגג לגג. ותירצו שכאן מיירי

64. כתב הרשב"א שרש"י לא גרס טרסקל, שהרי מבואר בשבת שברשות היחיד אין צריך שתהא הנחה על מקום ארבעה טפחים [ורק ברשות הרבים צריך שתהא הנחה על מקום חשוב דהיינו ארבעה טפחים על ארבעה טפחים], ואפילו נח על קנה בלבד חייב. אבל יש לומר דנקט טרסקל לרבותא בגט, דאפילו הכי אינה מגורשת. ועיין מהרש"א.

65. כאן סובר רש"י שהחסרון הוא משום חצר שאינה משתמרת ולא כמו שפירש בתחילת